

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)
19. november 1998^{*}

I sag C-162/97,

angående en anmodning, som Helsingborgs tingsrätt (Sverige) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende straffesag mod

Gunnar Nilsson,

Per Olov Hagelgren,

Solweig Arrborn

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EF-traktatens artikel 30 og artikel 2 i Rådets direktiv 87/328/EØF af 18. juni 1987 om godkendelse af racerent avlsvæg til avlsbrug (EFT L 167, s. 54),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af formanden for Første Afdeling, P. Jann, som fungerende formand for Femte Afdeling, og dommerne J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, L. Sevón (refererende dommer) og M. Wathelet,

^{*} Processprog: svensk.

generaladvokat: J. Mischo

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- Gunnar Nilsson ved advokat Anders Boquist, Malmö

- den svenske regering ved afdelingschef Lotty Nordling, Handelsafdelingen, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

- den belgiske regering ved kommitteret Jan Devadder, Juridisk Tjeneste, Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget

- den franske regering ved kontorchef Kareen Rispal-Bellanger og fuldmægtig Frédéric Pascal, begge Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtigede

- den finske regering ved afdelingschef, ambassadør Holger Rotkirch, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

- den norske regering ved vicegeneraldirektør Jan Bugge-Mahrt, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget

- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Hans Støvlbæk og Lena Ström, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 24. marts 1998 er afgivet mundtlige indlæg af Gunnar Nilsson ved advokat Anders Boquist, af Per Olov Hagelgren ved advokat Lillemor Wåhlin, Lund, af den svenske regering ved Lotty Nordling og konsulent Maria Lundqvist Norling, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, af den belgiske regering ved kontorchef Leo van den Eynde, Juridisk Tjeneste, Ministeriet for Landbrug og for Små og Mellemstore Virksomheder, som befuldmægtiget, og af Kommissionen ved Lena Ström,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 5. maj 1998,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 28. april 1997, indgået til Domstolen den 30. april 1997, har Helsingborgs tingsrätt i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt tre præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 30 og af artikel 2 i Rådets direktiv 87/328/EØF af 18. juni 1987 om godkendelse af racerent avlskvæg til avlsbrug (EFT L 167, s. 54).
- 2 Spørgsmålene er blevet rejst under en straffesag mod Gunnar Nilsson, Per Olov Hagelgren og Solweig Arrborn. I sagen er der rejst tiltale mod Per Olov Hagelgren for uden godkendelse at have solgt tyresæd til Gunnar Nilsson, mod denne for uden godkendelse hertil at have ladet fire køer, der tilhørte ham, inseminere med sæden, og mod Solweig Arrborn for uden godkendelse at have udført insemineringen. Der er tillige rejst tiltale mod hver af de tre personer for — ved at lade Gunnar Nilsson's køer inseminere med sæd fra tyre af racen belgisk blåhvidt kvæg — at have overtrådt de nationale bestemmelser, som af hensyn til at beskytte dyrs sundhed, forbyder avl med et sigte, der kan medføre lidelse for dyrene eller påvirke dyrenes naturlige adfærd.

3 Artikel 2, stk. 1, andet led, i direktiv 87/328 har følgende ordlyd:

»En medlemsstat kan ikke forbyde, begrænse eller hindre:

— godkendelse til kunstig sædoverføring på sit område af racerene tyre eller anvendelse af sæd fra disse, såfremt tyrene er godkendt til kunstig sædoverføring i en medlemsstat efter prøver, som er udført i overensstemmelse med [beslutning] 86/130/EØF.«

4 Direktiv 87/328 er udstedt i medfør af Rådets direktiv 77/504/EØF af 25. juli 1977 om racerent avlskvæg (EFT L 206, s. 8), og formålet med direktivet er at gennemføre en yderligere harmonisering med hensyn til godkendelse af sådanne dyr og deres sæd til avlsbrug.

5 Artikel 2, andet led, i direktiv 77/504, som ændret ved artikel 11 i Rådets direktiv 94/28/EF af 23. juni 1994 om principperne for de zootekniske og genealogiske betingelser for import af dyr og deres sæd, æg og embryoner fra tredjelande og om ændring af direktiv 77/504/EØF (EFT L 178, s. 66), har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne påser, at følgende ikke af avlstekniske grunde forbydes, begrænses eller hindres:

— handel inden for Fællesskabet med sæd, æg og embryoner fra racerent avlskvæg.«

- 6 »Racerent avlskvæg« defineres i artikel 1, litra a), i direktiv 77/504, som ændret ved artikel 3 i Rådets direktiv 91/174/EØF af 25. marts 1991 om de zootekniske og genealogiske betingelser for handel med racerene dyr og om ændring af direktiv 77/504/EØF og 90/425/EØF (EFT L 85, s. 37), som »ethvert stykke kvæg, herunder bøfler, hvis afstamning i de to foregående led er indført eller registreret i en stambog for samme race, og som selv enten er indført eller registreret og kan forventes indført heri«.
- 7 En »stambog« defineres i artikel 1, litra b), i direktiv 77/504 som »enhver bog, ethvert register, kartotek eller enhver database,
- der føres af en avlsorganisation eller -forening, som er officielt anerkendt i en medlemsstat, i hvilken avlsorganisationen eller -foreningen er oprettet, og
- hvori racerent avlskvæg af en bestemt race indføres eller registreres med angivelse af deres afstamning«.
- 8 I Kommissionens beslutning 84/247/EØF af 27. april 1984 om fastlæggelse af kriterier for anerkendelse af avlsforeninger og -organisationer, der fører eller opretter stambøger for racerent avlskvæg (EFT L 125, s. 58) — der er vedtaget i medfør af artikel 6, stk. 1, andet og tredje led, i direktiv 77/504 — bestemmes det i artikel 2, stk. 1, at myndighederne i den pågældende medlemsstat officielt anerkender enhver avlsforening eller -organisation, der fører eller opretter stambøger, såfremt denne opfylder de betingelser, der er fastsat i bilaget til beslutningen.

- 9 I bilaget bestemmes det bl.a., at en avlsforening eller -organisation, der fører eller opretter stambøger, for at kunne anerkendes officielt skal have tekniske forskrifter, der bl.a. omhandler en definition af racens karakteristika, et registreringssystem for afstamning, en definition af dens avlsmål eller et vurderingssystem for oplysninger vedrørende husdyrenes præstationer.

- 10 I medfør af artikel 6, stk. 1, første led, i direktiv 77/504 har Kommissionen også vedtaget beslutning 86/130/EØF af 11. marts 1986 om fastsættelse af metoder til individprøver og til vurdering af kvægets genetiske værdi (EFT L 101, s. 37). Affattelsen af bilaget til beslutningen er blevet ændret ved Kommissionens beslutning 94/515/EF af 27. juli 1994 (EFT L 207, s. 30).

- 11 I bilagets afsnit I, som ændret, bestemmes det, at »medlemsstaternes myndigheder godkender organer, som skal være ansvarlige for at opstille regler for individafprøvningen, vurdering af avlsværdien og offentliggørelse af vurderingsresultaterne for racerent avlskvæg«.

- 12 I henhold til bilagets afsnit II skal der bl.a. foretages en registrering af oplysninger om dyrenes reproduktion, herunder kælvningsdata, og af oplysninger om eksteriørbedømmelse.

- 13 Med hensyn til avlsværdivurderingen bestemmes følgende i bilagets afsnit III, punkt 1, sidste led:

»Der skal offentliggøres oplysninger om genetiske særegenheder og defekter hos et dyr som defineret af de organer, der er officielt udpeget til bestemmelse af disse træk, i forståelse med avlsorganisationerne og -foreningerne, der er anerkendt i henhold til ... beslutning 84/247 ...«

- 14 Med hensyn til avlsværdiurderingen af tyre til kunstig sædovertføring bestemmes det i bilagets afsnit III, punkt 2, at avlsværdierne skal offentliggøres.
- 15 I Sverige kræves der i henhold til Statens Jordbruksverks föreskrifter om seminverksamhet med nötkreatur (Jordbruksverkets bestemmelser om insemineringsvirksomhed i forbindelse med hornkvæg, SJVFS 1994:98) godkendelse til insemineringsvirksomhed i forbindelse med hornkvæg, herunder udtagning, behandling og distribution af sæd samt inseminering. I henhold til § 26 i Jordbruksverkets bestemmelser må distribution af dyresæd kun foretages af personer, der har godkendelse til at udføre inseminering. I henhold til § 30 er den, der overdrager sæd, forpligtet til at give den, der distribuerer sæden, oplysninger bl.a. om kælvningsresultater, hyppigheden af kælvningsvanskeligheder, samt forekomst af arvelige sygdomme og deformiteter.
- 16 I djurskyddsförordningen (dyrebeskyttelsesbekendtgørelsen, SFS 1988:539) bestemmes det i § 29, at »avl med et sigte, som kan medføre lidelse for dyrene«, er forbudt.
- 17 I medfør af djurskyddsförordningen har Statens Jordbruksverk udstedt föreskrifter om djurhållning inom lantbruket m.m. (Jordbruksverkets bestemmelser om dyrehold i landbruget, SJVFS 1993:129). I henhold hertil er inseminering af kvier eller køer eller implantation af embryoner forbudt, såfremt der må forventes kælvningsvanskeligheder.
- 18 Endvidere bestemmes det i § 3, stk. 1, i Statens Jordbruksverks föreskrifter om djurskyddskrav vid avelsarbete (Jordbruksverkets bestemmelser om dyrebeskyttelseskrav ved avlsarbejde, SJVFS 1995:113, som ændret ved 1995:181) at det er forbudt i avlen at anvende avlsdyr, som har vist sig at have nedarvede letalanlæg, defekter eller andre egenskaber, som medfører lidelse for afkommet eller påvirker afkommets naturlige adfærd i uheldig retning, eller som med stor sandsynlighed

har sådanne nedarvede anlæg, defekter eller egenskaber. I et bilag til bestemmelserne omtales bl.a. muskelhypertrofi.

- 19 I bestemmelse ernes § 3, stk. 2, hedder det endvidere, at kvæg heller ikke må anvendes i avlen, hvis det har vist sig, at dyret med stor sandsynlighed har en nedarvet disposition for hyppigt konstaterede sygdomstilfælde, kælvningsvanskeligheder eller dødelighed for afkommet i forbindelse med kælvning.
- 20 Det er oplyst i forelæggelseskendelsen, at Per Olov Hagelgren i Belgien havde indkøbt sæd fra tyre af racen belgisk blåhvidt kvæg. Han havde derefter overdraget sæden til Gunnar Nilsson med henblik på inseminering af køer, der tilhørte denne. Gunnar Nilsson lod Solweig Arrborn foretage insemineringen.
- 21 Ingen af disse personer var i besiddelse af en godkendelse fra Jordbruksverket, og der blev rejst tiltale mod dem for at have distribueret sæd eller udført inseminering uden godkendelse. Der blev ligeledes rejst tiltale mod dem for i strid med lovbestemmelserne og de administrativt fastsatte regler om dyrebeskyttelse at have benyttet sæd fra racen belgisk blåhvidt kvæg, selv om racen »er bærer af den genetiske defekt muskelhypertrofi«, der medfører en ekstrem muskeludvikling og stærkt underudviklede indre, livsvigtige organer hos afkommet, samtidig med at dette er særlig udsat for virussygdomme og stress. Desuden er hyppigheden af vanskelige kælvninger høj.
- 22 De tiltalte har påstået sig frifundet under henvisning til, at det krav om godkendelse til at udføre insemineringsvirksomhed og det forbud mod inseminering med sæd fra tyre af racen belgisk blåhvidt kvæg, som opstilles i svensk lovgivning, er i strid med fællesskabsretten, særlig med artikel 2 i direktiv 87/328.

23 Da tingsrätten fandt, at sagens afgørelse måtte bero på en fortolkning af fællesskabsretten, besluttede den at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Er det efter Rom-traktatens artikel 30 og direktiv 87/328/EØF tilladt, at en national myndighed foretager en efterprøvelse forud for, at den giver godkendelse til insemineringsvirksomhed med sæd fra hornkvæg, dvs. at sæd udtages, behandles og distribueres, og at inseminering foretages, som nærmere anført ovenfor?

- 2) Er det efter Rom-traktatens artikel 30 og direktiv 87/328/EØF tilladt, at en medlemsstat forbyder eller opstiller betingelser for inseminering og hornkvægsavl
 - a) med et sigte, som efter en national myndigheds vurdering kan medføre lidelse for dyrene eller påvirke dyrenes naturlige adfærd?

 - b) af en bestemt race, som en national myndighed anser for at være bærer af genetiske defekter?

- 3) a) Skal præambelen til direktiv 87/328/EØF fortolkes således, at den giver mulighed for nationale undtagelser fra godkendelse til kunstig sædovertføring i den pågældende stat for så vidt angår dyr med uønskede arveanlæg, også når sådanne undtagelser indebærer et forbud mod tyre, der opfylder kravene i direktivets artikel 2?
 - b) Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende: Kan det tilkomme en enkelt medlemsstat at fastlægge definitionen af, 'at arveanlæggene forringes', og definitionen af 'arvelige fejl'?

Det første spørgsmål

- 24 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om traktatens artikel 30 eller direktiv 87/328 er til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter der kræves en godkendelse til insemineringsvirksomhed i forbindelse med hornkvæg, herunder til distribution af sæd og til udførelse af inseminering.
- 25 Den svenske, den franske, den finske og den norske regering har gjort gældende, at vilkårene for import af sæd fra hornkvæg ganske vist er blevet harmoniseret ved direktiv 77/504 og 87/328, men at der derimod i direktiverne hverken opstilles betingelser for inseminering eller for uddannelse af inseminører. Nationale bestemmelser på dette område må derfor være i overensstemmelse med EF-traktatens artikel 30 og 36, når de ikke har til formål at regulere samhandelen med sperma mellem medlemsstaterne, men skal beskytte dyrenes sundhed, bl.a. ved at sikre, at inseminøren er i besiddelse af de nødvendige kvalifikationer til, at han kan opfylde dette beskyttelseskrav.
- 26 Heroverfor har Kommissionen gjort gældende, at artikel 2 i direktiv 87/328 er til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter der kræves godkendelse til inseminering med sæd fra racerent hornkvæg fra en anden medlemsstat, når formålet med godkendelsen er et andet end at sikre, at de personer, der behandler sæden, har de fornødne kvalifikationer, herunder indebærer en vurdering af, om inseminering med sæd fra en bestemt kvægrace er hensigtsmæssig. Efter Kommissionens opfattelse må der ud fra de svenske bestemmelser om forpligtelsen til at indberette eventuelle kælvningsvanskeligheder gælde en formodning for, at man forfølger et sådant formål.
- 27 I denne forbindelse bemærkes, at ifølge fast retspraksis (jf. bl.a. dom af 11.7.1974, sag 8/74, Dassonville, Sml. s. 837, præmis 5), må enhver af medlemsstaternes bestemmelser for handelen, som direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt kan hindre samhandelen i Fællesskabet, betragtes som en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ restriktion.

- 28 Som Domstolen har udtalt, er en forpligtelse for samtlige erhvervsdrivende til at distribuere deres produkter på en måde, der er godkendt i henhold til de relevante nationale bestemmelser, uden forskel for så vidt angår de pågældende produkters oprindelse og således, at afsætningen af produkter fra andre medlemsstater ikke påvirkes på en måde, der adskiller sig fra, hvad der gælder for indenlandske produkter, imidlertid ikke omfattet af anvendelsesområdet for traktatens artikel 30 (dom af 14.12.1995, sag C-387/93, *Banchero*, Sml. I, s. 4663, præmis 37 og 44).
- 29 Hvad nærmere angår godkendelse af racerent avlsvæg til avlsbrug og af sæd fra racerent avlsvæg bemærkes, at betingelserne herfor er blevet harmoniseret ved direktiv 77/504 og 87/328 med henblik på at fjerne avlstekniske hindringer for den frie bevægelighed for tyresæd (jf. dom af 7.12.1995, sag C-17/94, *Gervais m.fl.*, Sml. I, s. 4353, præmis 32). Heraf følger, at ethvert krav, der har til formål eller til følge at kontrollere eller efterprøve import af sæd fra avlsvæg ud fra avlstekniske eller genealogiske hensyn, kun må opstilles i overensstemmelse med de nævnte direktiver.
- 30 Under hensyn til denne harmonisering må kravet om en godkendelse til udførelse af insemineringsvirksomhed ikke anvendes med det formål at foretage en kontrol af avlsdyrenes avlsværdi på en måde, der ikke er fastsat i direktiverne.
- 31 Herefter skal det første spørgsmål besvares med, at traktatens artikel 30 og artikel 2, stk. 1, i direktiv 87/328 ikke er til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter der kræves en godkendelse til distribution af sæd og til udførelse af inseminering med sæd fra racerent avlsvæg fra en anden medlemsstat, for så vidt som godkendelsen kun skal sikre, at den, der har opnået godkendelse, er i besiddelse af de fornødne kvalifikationer til at udføre virksomheden.

Det andet spørgsmål

- 32 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 30 eller direktiv 87/328 er til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter der opstilles forbud mod eller bestemte betingelser for inseminering og avl af hornkvæg, når virksomheden efter den kompetente nationale myndigheds vurdering kan medføre lidelser for dyrene eller påvirke deres naturlige adfærd, eller når den pågældende race af den nationale myndighed anses for at være bærer af genetiske defekter.
- 33 Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at spørgsmålet er blevet rejst under en sag, der vedrører racen belgisk blåhvidt kvæg. Det er endvidere ubestridt, at tyre af denne race er godkendt til kunstig sædooverføring i Belgien efter prøver, som er udført i overensstemmelse med beslutning 86/130, som omhandlet i artikel 2, stk. 1, andet afsnit, i direktiv 87/328.
- 34 Den svenske, den finske og den norske regering har anført, at det trods den harmonisering, der er gennemført ved direktiv 87/328, fortsat må være muligt at påberåbe sig hensyn til beskyttelse af dyrs sundhed i traktatens artikel 36's forstand til støtte for at forbyde import af sæd fra avlsdyr, der er bærere af anlæg for muskelhypertrofi. Den svenske regering har tilføjet, at muskelhypertrofi medfører en række uønskede kendetegn, herunder en utilstrækkelig udvikling af flere organer, en disposition for stress eller en forholdsmæssigt svagere knoglebygning. Hertil kommer, at kælvninger i tilfælde, hvor begge forældre er bærere af anlæg for muskelhypertrofi oftest skal foregå ved kejsersnit, hvilket medfører unødige lidelser for moderdyret og kræver behandling med store doser antibiotika.
- 35 Regeringerne har endvidere anført, at hyppig brug af kejsersnit i forbindelse med kælvning er uforenelig med ændringsprotokollen til den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål (*Danmarks Traktater*, 1980, s. 233). Konventionen er godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse

78/923/EØF af 19. juni 1978 (EFT L 323, s. 12), og ændringsprotokollen er godkendt ved Rådets afgørelse 92/583/EØF af 14. december 1992 (EFT L 395, s. 21), men protokollen er dog endnu ikke trådt i kraft. I en anbefaling vedrørende kvæg, som er vedtaget af Europakonventionens Stående Udvalg på det 17. møde (den 21.10.1988) frarådes denne kælvningsmetode også. I anbefalingens bilag B, som indeholder særlige bestemmelser for køer og kvier, udtales det således i punkt 13, at kejsersnit udelukkende bør benyttes af hensyn til dyrene og ikke rutinemæssigt.

36 Heroverfor har Gunnar Nilsson samt den belgiske og den franske regering gjort gældende, at der er gennemført en fuldstændig harmonisering af de avlstekniske og genealogiske betingelser for samhandelen med racerent hornkvæg ved direktiv 77/504 og 87/328, og at en medlemsstat derfor ikke længere kan modsætte sig handel med sæd fra hornkvæg fra en anden medlemsstat af hensyn til beskyttelsen af dyrenes sundhed eller af grunde, der angår dyrenes genetiske egenskaber.

37 Med hensyn til argumentet om, hvilke lidelser, der påføres dyrene, har den belgiske regering henvist til den forklarende beretning om ændringsprotokollen til den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål. I beretningen hedder det, at den nye artikel 3 i konventionen, som er indsat ved ændringsprotokollen, og som forbyder opdrætsmetoder, der forårsager eller vil kunne forårsage lidelser for eller skader på dyrene, ikke er til hinder for opdrætsmetoder, der kræver indgreb — som f.eks. kejsersnit — der ikke kan påføre en vedvarende lidelse. Det i Sverige gældende forbud mod at anvende sæd fra tyre af racen belgisk blåhvidt kvæg støttes således på en urigtig fortolkning af begrebet forbud mod avl, der kan påføre lidelser.

38 Den belgiske og den franske regering har endvidere anført, at anlægget for muskelhypertrofi ikke er en genetisk defekt, dvs. et kendetegn, som er uforeneligt med racens fortsatte beståen og reproduktion. Dette bekræftes i øvrigt af de faktiske forhold i belgiske kvægavlsbedrifter. Den franske regering har endvidere anført, at

hvis der var tale om en genetisk defekt, skulle der være sket en offentliggørelse i henhold til bilaget til beslutning 86/130.

39 Kommissionen har anført, at dyrebeskyttelsesaspektet i forbindelse med godkendelse til avl ikke er blevet harmoniseret på fællesskabsplan, og at det fortsat må være muligt for en medlemsstat at påberåbe sig traktatens artikel 36 i tilfælde, hvor resultatet af en krydsning nødvendiggør en uopsættelig beskyttelse af moderdyret og/eller af afkommet. Efter Kommissionens opfattelse synes de omstændigheder, den nationale ret har beskrevet, dog ikke at kunne begrunde en undtagelse, når brug af kejsersnit ikke er hovedreglen ved kælvninger hos racen belgisk blåhvidt kvæg. Hertil kommer, at kejsersnit i henhold til ændringsprotokollen til den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, ikke betragtes som en vedvarende lidelse.

40 Under retsmødet har Kommissionen henvist til, at et forslag til direktiv [forslag til Rådets direktiv om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, KOM(92) endelig udg. (EFT 1992 C 156, s. 11)], som bl.a. skal tjene til gennemførelse af det stående udvalgs anbefaling vedrørende kvæg, endnu ikke er vedtaget af Rådet.

41 Det bemærkes, som Domstolen allerede har udtalt, at de zootekniske og genealogiske betingelser for samhandelen inden for Fællesskabet med sæd fra hornkvæg har været genstand for en fuldstændig harmonisering ved direktiv 87/328 og 91/174 (dom af 5.10.1994, sag C-323/93, Centre d'insémination de la Crespelle, Sml. I, s. 5077, præmis 33). Det er en følge af denne harmonisering, at en medlemsstat ikke på sit område må hindre anvendelse af sæd fra racerene tyre, såfremt tyrene er godkendt til kunstig sædoverføring i en anden medlemsstat efter prøver, som er udført i overensstemmelse med beslutning 86/130.

42 Det er ubestridt, at tyre af racen belgisk blåhvidt kvæg er godkendt til kunstig sædoverføring i Belgien efter prøver, som er udført i overensstemmelse med beslutning 86/130.

- 43 Det må konstateres, at de kendetegn, den nationale svenske myndighed har henvist til som kendetegn, der kan medføre lidelser for hornkvæg af racen belgisk blåhvidt kvæg eller kan påvirke dyrenes naturlige adfærd, skyldes deres arvelige anlæg. Specielt er det anlægget for muskelhypertrofi, som fører til en stor muskelmasse i forhold til dyrets indre organer eller knoglebygning og til en hyppigere brug af kejsersnit ved kælvning.
- 44 Det må således konstateres, at disse kendetegn er taget i betragtning ved den vurdering af avlsværdien af racen belgisk blåhvidt kvæg, som er foretaget efter den metode, der er fastsat ved beslutning 86/130.
- 45 Den nationale myndighed i en importmedlemsstat kan derfor ikke modsætte sig anvendelse af sæd fra hornkvæg af racen belgisk blåhvidt kvæg af grunde, der vedrører beskyttelsen af dyrenes sundhed.
- 46 Hvad dernæst angår forekomsten af genetiske defekter må det præciseres, at disse er taget i betragtning i forbindelse med den vurdering af avlsværdien af racerent avlskvæg og den ordning for godkendelse til kunstig sædovertføring, der foretages i en medlemsstat, eftersom der i henhold til bilaget til beslutning 86/130, som ændret ved beslutning 94/515, skal offentliggøres oplysninger om sådanne defekter.
- 47 Heraf følger, at genetiske særegenheder og defekter hos et dyr kun kan fastlægges i den medlemsstat, i hvilken kvægracen er godkendt til kunstig sædovertføring, af de organer, der er officielt udpeget til bestemmelse af disse træk, i forståelse med de avlsorganisationer eller avlsforeninger, der fører stambøger for racerent avlskvæg.

- 48 Den nationale myndighed i en importmedlemsstat kan således ikke modsætte sig anvendelse af sæd fra et avlsdyr af en hornkvægsrace, når det er godkendt til kunstig sædoverføring, med den begrundelse, at myndigheden anser racen for at være bærer af en genetisk defekt.
- 49 Med hensyn til ændringsprotokollen til konventionen om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, må det konstateres, at den endnu ikke er trådt i kraft, og at den derfor ikke er bindende. For så vidt angår anbefalingen af 1988 om kvæg har Domstolen ganske vist allerede fastslået, at den ikke indeholder retlige forskrifter, der er bindende for Fællesskabet (dom af 19.3.1998, sag C-1/96, *Compassion in World Farming*, Sml. I, s. 1251, præmis 36), men der er dog tale om en retsakt, som er udstedt i medfør af en konvention, der er godkendt af Fællesskabet, og som sådan kan den have betydning for fortolkningen af konventionens bestemmelser (jf. dom af 21.1.1993, sag C-188/91, *Deutsche Shell*, Sml. I, s. 363, præmis 18).
- 50 Det fremgår imidlertid ikke af anbefalingens ordlyd, at den skal fortolkes således, at den skulle være til hinder for at holde eller benytte kvægracer, der frembyder muskelhypertrofi, eller at den, mere specielt, skulle være til hinder for at gøre brug af kælvinger, som om nødvendigt sker ved benyttelse af kirurgiske indgreb, herunder i form af kejsersnit.
- 51 Det andet spørgsmål skal herefter besvares med, at artikel 2, stk. 1, andet led, i direktiv 87/328 er til hinder for, at nationale bestemmelser forbyder eller stiller krav om godkendelse til anvendelse på medlemsstatens område af sæd fra tyre af racen belgisk blåhvidt kvæg, for så vidt som de er godkendt til kunstig sædoverføring i en anden medlemsstat efter prøver, som er udført i overensstemmelse med beslutning 86/130. Den nationale myndighed i importmedlemsstaten har ikke ret til at bestemme, at sæd fra denne race ikke må anvendes, med den begrundelse, at den er bærer af anlæg for muskelhypertrofi, eller at anvendelsen af sæden vil kunne

medføre lidelser for dyrene eller påvirke deres naturlige adfærd, eller at racen af den nationale myndighed anses for at være bærer af genetiske defekter.

Det tredje spørgsmål

- 52 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret først og fremmest oplyst, om præamblen til direktiv 87/328 giver en medlemsstat ret til at forbyde eller stille krav om godkendelse til, at der på dens område anvendes sæd fra racerene tyre, som er godkendt til kunstig sædooverføring i en anden medlemsstat efter prøver, der er udført i overensstemmelse med beslutning 86/130, men som i importmedlemsstaten anses for at være bærere af uønskede arveanlæg. For det tilfælde, at denne del af det tredje spørgsmål besvares bekræftende, ønsker retten oplyst, om det kan tilkomme en enkelt medlemsstat at fastlægge definitionen af udtrykkene »at arveanlæggene forringes« og »arvelige fejl«.
- 53 Den tekst, den nationale ret henviser til, er fjerde betragtning til direktiv 87/328, der har følgende ordlyd:

»Kunstig sædooverføring er en vigtig teknik for udbredelsen af bedre avlsdyr og dermed for forbedring af kvægbestanden; i den forbindelse bør det imidlertid undgås, at arveanlæggene forringes, navnlig for så vidt angår handyr til avl, der skal frembyde sikkerhed for deres genetiske værdi og for at være fri for arvelige fejl.«

- 54 Det bemærkes i denne forbindelse, at præamblen til en fællesskabsretsakt ikke er retligt bindende og ikke kan påberåbes til støtte for at fravige bestemmelserne i den pågældende retsakt.
- 55 Desuden fremgår det ikke af en gennemgang af fjerde betragtning til direktiv 87/328, hvori de udtryk, der gengives i det præjudicielle spørgsmål, er benyttet, at betragtningen skulle være i modstrid med selve direktivbestemmelserne.
- 56 Det er således netop den ordning for godkendelse til kunstig sædoverføring — udelukkende efter prøver, der i overensstemmelse med beslutning 86/130 er udført af de organisationer, der er godkendt af medlemsstaternes kompetente myndigheder — som tager sigte på at undgå, at kvægracernes arveanlæg forringes ved godkendelse af handyr til kunstig sædoverføring, som ikke frembyder sikkerhed for deres genetiske værdi og for at være fri for arvelige fejl.
- 57 Herefter skal det tredje spørgsmåls første led besvares med, at præamblen til direktiv 87/328 ikke giver en medlemsstat ret til at forbyde eller stille krav om godkendelse til, at der på dens område anvendes sæd fra racerene tyre, som er godkendt til kunstig sædoverføring i en anden medlemsstat efter prøver, der er udført i overensstemmelse med beslutning 86/130, men som af den nationale myndighed i importmedlemsstaten anses for at være bærere af uønskede arveanlæg.
- 58 Under hensyn til besvarelsen af det tredje spørgsmåls første led, skal spørgsmålets andet led ikke besvares.

Sagens omkostninger

- 59 De udgifter, der er afholdt af den svenske, den belgiske, den franske, den finske og den norske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Helsingborgs tingsrätt ved kendelse af 28. april 1997, for ret:

- 1) EF-traktatens artikel 30 og artikel 2, stk. 1, i Rådets direktiv 87/328/EØF af 18. juni 1987 om godkendelse af racerent avlskvæg til avlsbrug er ikke til hinder for nationale bestemmelser, hvorefter der kræves en godkendelse til distribution af sæd og til udførelse af inseminering med sæd fra racerent avlskvæg fra en anden medlemsstat, for så vidt som godkendelsen kun skal sikre, at den, der har opnået godkendelse, er i besiddelse af de fornødne kvalifikationer til at udføre virksomheden.
- 2) Artikel 2, stk. 1, andet led, i direktiv 87/328 er til hinder for, at nationale bestemmelser forbyder eller stiller krav om godkendelse til anvendelse på medlemsstatens område af sæd fra tyre af racen belgisk blåhvidt kvæg, for så vidt som de er godkendt til kunstig sædovertføring i en anden medlemsstat efter prøver, som er udført i overensstemmelse med Kommissionens beslut-

ning 86/130/EØF af 11. marts 1986 om fastsættelse af metoder til individprøver og til vurdering af kvæggets genetiske værdi. Den nationale myndighed i importmedlemsstaten har ikke ret til at bestemme, at sæd fra denne race ikke må anvendes, med den begrundelse, at den er bærer af anlæg for muskelhypertrofi, eller at anvendelsen af sæden vil kunne medføre lidelser for dyrene eller påvirke deres naturlige adfærd, eller at racen af den nationale myndighed anses for at være bærer af genetiske defekter.

- 3) Præambelen til direktiv 87/328 giver ikke en medlemsstat ret til at forbyde eller stille krav om godkendelse til, at der på dens område anvendes sæd fra racerene tyre, som er godkendt til kunstig sædoverføring i en anden medlemsstat efter prøver, der er udført i overensstemmelse med beslutning 86/130, men som af den nationale myndighed i importmedlemsstaten anses for at være bærere af uønskede arveanlæg.

Jann

Moitinho de Almeida

Gulmann

Sevón

Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. november 1998.

R. Grass

J.-P. Puissochet

Justitssekretær

Formand for Femte Afdeling